

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань правової політики

28 січня 2026 року

Веде засідання голова Комітету МАСЛОВ Д.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, на початку засідання нашого комітету повідомляю, що проект порядку денного було розіслано народним депутатам завчасно. Отже, пропоную перейти до прийняття порядку денного за основу. Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

СТЕФАНЧУК М.О. Стефанчук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це добре, але ми поки що зверху йдемо. Почули, добре, Микола Олексійович, що ви за, і для стенограми: ви вже присутні на засіданні.

СТЕФАНЧУК М.О. У мене просто трошки зв'язок з інтернетом...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Та понятно, понятно.

Божик.

Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. Ватрас – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур. Калаур Іван Романович.

КАЛАУР І.Р. Калаур – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. А за що голосуємо, Денис Вячеславович?

ГОЛОВУЮЧИЙ. За порядок денний за основу.

ПАВЛІШ П.В. За – Павліш.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І для стенограми: також присутній на засіданні заступник голови комітету Павліш Павло Васильович.

Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А так що ж ми порядок денний голосуємо, що ж мені ніхто не підказав. Отмена.

_____. Секретаря засідання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Конечно. Спочатку секретаря засідання. І всі такі, мовчать. Тобто недоголосували, відміняємо і спочатку маємо обрати секретаря засідання.

Колеги, давайте, як завжди, Сергій Владиславович Соболев. Немає заперечень? Дякую, колеги. Давайте тоді на початку оберемо секретаря засідання.

Бабій.

Пропонується Сергій Владиславович Соболев.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

БАБІЙ Р.В. Бабій – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.
Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.
Гунько.
Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. Соболев – утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФНАЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

Отже, 12 членів – за, 1 – утримався. Рішення прийнято. Дякую, колеги.

Проти – 0.

Сергій Владиславович, дякую, що, як зазвичай, погоджуєтесь виконувати обов'язки секретаря засідання.

Так, нагадую, що якщо з якихось причин не може Сергій Владиславович провести підрахунок, тоді це роблю я, ми це раніше вже визначали.

Давайте тепер за проект порядку денного за основу.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев. Соболев Сергій Владиславович, ви.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В. 13 – за, 0 – проти, 0 – утримались. 13 – за, 0 – проти, 0 – утримались.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Рішення прийнято.

За в цілому тоді порядок денний. Прошу переходити до голосування, якщо немає пропозицій. Пропозицій, бачу, немає, тому переходимо до голосування за порядок денний в цілому.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш. Павліш Павло Васильович.

ПАВЛІШ П.В. За – Павліш.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

СОБОЛЄВ С.В. 13 – за, 0 – утримались, 0 – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

Ми затвердили порядок денний. Можемо переходити до розгляду питань порядку денного.

Першим у нас в порядку денному це стоїть законопроект номер 14394 авторства народного депутата України, відповідно Голови Верховної Ради України, ініціатора законопроекту Стефанчука Руслана Олексійовича, це проект Цивільного кодексу України (Кодекс приватного права).

Колеги, це попередній розгляд. Це питання включення в порядок денний відповідної сесії.

Прошу Голову, у нас є на засіданні, бачу, вітаємо на засіданні Голову Верховної Ради Руслана Олексійовича Стефанчука. Вітаємо вас.

СТЕФАНЧУК Р.О. Доброго дня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це такий фундаментальний документ. Звичайно, це підвалини, основи, власне, побудови взагалі цивільного обороту і не тільки, тому важливий документ. Тому ми спочатку розглядаємо окремо питання, потім будемо розглядати, звичайно, в інших процедурах, розгляд в першому читанні, сподіваюсь, потім в другому і так далі, робота ще належна.

А зараз прошу голову профільного підкомітету, або, якщо ви вирішити, що спочатку від авторів, то теж, будь ласка, прошу голову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначеного законопроекту.

КАЛАУР І.Р. Дякую, Денис Вячеславович. Але, я думаю, що правильно буде, коли ми дамо спочатку слово голові робочої групи, яка займалася розробкою оновленого Цивільного кодексу, це Руслан Олексійович, а потім вже ми, я скажу, який висновок комітету. Добре, якщо так можна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, звичайно.

Руслан Олексійович, тоді вам слово. І, до речі, маленький дисклеймер. Я не встиг просто підписати, не зміг, цей законопроект виключно через технічні... неможливість технічно здійснити це.

Прошу, Руслан Олексійович.

СТЕФАНЧУК Р.О. Дякую, вельмишановний Денисе Вячеславовичу.

Шановні члени комітету, шановні присутні! Насамперед дуже дякую вам за те, що сьогодні ми маємо можливість розглядувати, мабуть, один з найбільш фундаментальніших проектів законодавчих актів і, скажімо так, конституцію економічного життя держави – проект нового Цивільного кодексу України.

Насамперед я хочу почати зі слів вдячності всім членам робочої групи, яка більше шести років напружувалася зміни щодо оновлення чи рекодифікації цивільного законодавства. Ви знаєте, що ми працювали доволі тривалий час, тому що багато членів комітету є членами цієї робочої групи. Ми навіть першу, другу книги прийняли за основу, після цього врахували всі положення, які надійшли з найбільш слушних до другого читання. Книги третю-дев'яту ми виставили на громадське обговорення, обговорили всі, а найкращі пропозиції ми теж імплементували. І сьогодні вашій увазі представляється нова редакція оновленого Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного). Це надзвичайно важлива фундаментальна кодифікація, яка не тільки є найбільша за обсягом в сторінках, але і до залучення над діяльністю якої було долучено майже 250 експертів з усіх напрямків приватноправових відносин, і теж хочу подякувати їм.

Крім цього, я окремо скажу, що це за результатами нашої роботи поданий законопроект є надзвичайно фундаментальним в своїй основі: він складається з дев'яти книг, 1 тисяча 949 статей, і це вже акт, який охоплює всі сфери приватного права, які підлягають правовому регулюванню.

Книга перша – це загальна частина, яка регламентує всі загальні положення права приватного.

Друга книга – це права особисті, яка регламентує сферу особистих немайнових прав не тільки фізичної, але юридичної особи і держави.

Третя книга – це речове право, яке регламентує всю статистику майнових відносин.

Четверта книга – право інтелектуальної власності, яка ґрунтується над закріпленням правового режиму об'єктів інтелектуальної власності, а також прав як творця, так і інших суб'єктів права інтелектуальної власності.

Найбільша п'ята книга – зобов'язальне право, яке складається з трьох розділів: загальні положення, положення про договір і положення про недоговірні зобов'язання, які суттєво розширені з огляду на всі міжнародні акти, які існують в цій сфері, і DCFR, і ціла низка інших останніх кодифікацій цивільного законодавства, які сьогодні, скажімо так, прийняті в переважній більшості країн Європи з урахуванням переважної більшості стандартів, які існують в Європейському Союзі, для того щоб імплементувати цей акт до *acquis communautaire*.

Шоста книга – це право сімейне. Ми фактично, скажімо так, підтримали ту ідею, яка була на самих початках, коли писався Цивільний кодекс, який був прийнятий в 2003 році, і повертаємо сімейне право в лоно права цивільного.

Після цього сьома книга – це право спадкове, яке вирішує всі питання, пов'язані зі спадщиною, переходом майна після смерті.

Восьма книга – це право приватне міжнародне, яке регламентує всі участі, всі відносини приватноправові за участю іноземного елементу.

І додали ще дев'яту книгу, яка називається "Публічність цивільних прав", де регламентуються всі фундаментальні речі, всі фундаментальні права, пов'язані з публічними реєстрами цивільних прав. Прав, фактів, правовідносин і взагалі всієї реєстраційної сфери, яка впливає на це.

В результаті ми отримали фундаментальний єдиний системний акт, і я, ще раз дякуючи всім, дуже прошу комітет підтримати цей акт. Але окремо скажу, що ми готові і відкриті до співпраці, до комунікації з усіма нашими колегами, деякі вже, я бачу, положення активно спілкуються і в мережах, і в професійних середовищах. Але оцінка станом на сьогодні одна, що це велика фундаментальна робота, яка має тривати, і по деяких питаннях ми готові знаходити компроміс, щоб робити цей акт набагато кращим.

Ще одна важлива річ, яку я окремо хочу підкреслити, що це перший проект нормативно-правового акта, де ми, прийнявши Постанову Верховної Ради про українську мову, вперше спробували викласти його саме українською юридичною мовою, без російських зворотів, без російських кліше, штампів і всього іншого. Тобто це абсолютно інший інноваційний підхід, який може стати як би дороговказом для інших нормативно-правових актів.

Тому, вельмишановні колеги, фіналізуючи, я хочу подякувати всім і хочу сказати, що за своїм обсягом, якістю підготовки, фундаментальністю цього проекту, за тим колом суспільних відносин, на які він поширюється, сьогодні ми отримуємо першу кодифікацію, яка внесена депутатським складом дев'ятого скликання, і я дуже прошу підтримати її на комітеті для включення, а далі для розгляду в першому і другому читанні, вже після цього.

Дякую вам дуже.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Руслан Олексійович.

Колеги, чи... А, ну, в нас ще профільний підкомітет. Давайте надамо слово профільному підкомітету, а потім вирішимо необхідність обговорення.

КАЛАУР І.Р. Дякую, Денис Вячеславович.

Дійсно, Верховна Рада дев'ятого скликання, вона прийняла цілу низку фундаментальних законів, і апогеєм цього законотворчого процесу це є розробка і, я думаю, прийняття нової редакції Цивільного кодексу, оновленого Цивільного кодексу.

Робоча комісія, дійсно, працювала практично шість років, це була дуже складна дискусійна робота. І основними чинниками, які спонукали до рекодифікації, це було оновлення європейського законодавства, оновлення нашого законодавства, усталена судова практика, напрацювання нашої цивілістичної доктрини, ну, і зрозуміло, діджиталізація цих суспільних відносин, які ми сьогодні, на сьогоднішній день переживаємо.

Звичайно, що основа основ лягла розробки цього Цивільного кодексу це все ж таки на науку цивільного права, на науковців, хоча і залучалися експерти з різних судових інстанцій, інших юридичних компаній. І оце, що ми сьогодні маємо у вигляді законопроекту 13394, це, власне, такий компроміс суспільства щодо регулювання приватноправових відносин. Для мене це особливо велика честь бути в цій робочій групі як цивілісту, як доктору юридичних наук з цивільного права. І я горджуся тим, що я міг долучитися до цієї роботи, зокрема я працював у складі робочої групи над книгою третьою, вона така доволі авангардна робота.

Я сподіваюся, що... Руслан Олексійович сказав дійсно, що ми були зареєстрували першу книгу і другу книгу, і ми бачили, скільки там було правок. Але, коли я ознайомився з цими правками, я просто звертаюся до колег нашої фракції, до колег з іншої фракції, не треба цей законопроект спамити різними правками, які не мають логічного пояснення. Тому що це наша з вами робота, і якщо ми хочемо дійсно прийняти конституцію приватного життя, так ще називають Цивільний кодекс, то давайте ми, якщо і є в когось конструктивні пропозиції, Руслан Олексійович правильно сказав, що ми відкриті до подальшої праці, ми зможемо його ще покращити, цей

кодифікований акт, за допомогою різних, але хороший ідейних правок, які дійсно будуть служити на розвиток приватного права, а не, знаєте, ставити правки, де міняються коми місцями або "та" на "і" і так далі. Тому я звертаюся до всіх колег, щоб ми плідно попрацювали над цим законопроектом, щоб він якнайшвидше пройшов в залі Верховної Ради. І я думаю, що це буде всім нам хвала і честь, те, що ми нашому суспільству подаруємо новий, оновлений кодифікований акт, який буде відповідати сучасним тенденціям розвитку приватного права.

Підкомітет з питань приватного права, підкомітет з питань цивільного і адміністративного законодавства, розглянув вчора на своєму засіданні в онлайн-режимі даний законопроект, і за результатами розгляду було прийнято рішення, я зачитаю, з вашого дозволу.

Обговоривши проект кодексу, відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради Комітет з питань правової політики вирішив рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Цивільного кодексу (Кодексу права приватного) (реєстраційний номер 14394), який поданий був народним депутатом Стефанчуком Русланом Олексійовичем та іншими народними депутатами.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Романович.

Хочу подякувати також всій робочій групі, яка працювала над... яка напрацьовувала, власне, текст цього великого і фундаментального документа. Хочу побажати одразу успіхів нашому комітету, бо це великий документ наснаги і енергії, бо це ввели Мін'юсту заодно, бо це великий документ, очікуємо, що, звичайно, що буде велика кількість і пропозицій, я думаю, що він буде, сподіваюсь, що він буде підтриманий в першому читанні Верховною Радою, але після того це буде величезна-величезна робота, може, одна з найголовніших, те, що буде робити наш комітет. І для нас це важко,

колеги, мені здається, честь, що ми є головним по опрацюванню такого документа, навіть якась історична можливість.

Бачу, підняті руки. Колеги, дивіться, як завжди, у нас пріоритет депутатам народним, членам комітету, але вирішите, у нас ще є Мін'юст, може, ми почуємо їх позицію, чи хочете спочатку ви.

Давайте, руки підняті: Роман Вячеславович Бабій, потім Володимир Антонович Ватрас, потім Ігор Павлович Фріс.

БАБІЙ Р.В. Дякую. Доброго дня! У мене запитання до Руслана Олексійовича, до Івана Романовича. Скажіть, будь ласка, щоб зрозуміти, як ця історія співвідноситься з уже проголосованими у першому читанні першої і другої книги, правки подали депутати, пропозицію до цих законопроектів. Яка доля тих законопроектів, якщо ми працюємо над цим, який зараз пропонуються?

СТЕФАНЧУК Р.О. Дякую, пане Романе.

Знаєте, я одразу на початку сказав, що після того, як ми почали роботу покнижно, ми побачили одну таку хибу, яка зводиться до відсутності внутрішніх якихось узгоджень навіть елементарно на рівні нумерації статей. І тому ми вирішили зробити логічний підхід, для того, щоб не йти покнижно. Тому що це не тільки нумерація статей, це окреме введення в силу кожної книги, як воно буде співвідноситися з усіма іншими.

Ми вирішили взяти більше часу, взяти все, що ми напрацювали в першому читанні, взяти... проаналізували всі поправки, які були по книзі першій, по книзі другій в першому читанні, деякі з них вже імплементували в цей текст, для того, щоб показати, інші готові дискутувати.

Далі взяли книгу третю-дев'яту, які всі ці книги пройшли громадське обговорення, вони місяць були на сайті Верховної Ради, і зробили внутрішнє узгодження. Тобто тепер ми маємо не покнижний акт, і, до речі, попередній раз таке питання звучало на засіданні комітету, як ми будемо зводити, і я

погодився з цим, що краще заводити єдине кодифікацію. Але все, що ви пропрацювали, все, що ви пропрацювали в залі, не намарно. Тому що ми взяли самі нові редакції, саме нові дискусії, які були проведені, з поправками, які були внесені, і з тими напрямками, по яких ми готові вести дискусію у другому читанні, і запропонували вам єдиний збалансований, який прибирає цілу низку хиб. Нумерація, введення в силу, внесення змін до інших законодавчих актів, Перехідні положення і так далі, і тому подібне для того, щоб всі розуміли, як цей акт буде входити в суспільне життя. Тобто ми вирішили піти таким шляхом. Але ще раз хочу подякувати всім, хто працював над першим читанням першої і другої книги і хто працював над громадським обговоренням третьої-дев'ятої, переважну більшість ми врахували.

І дуже дякую.

БАБІЙ Р.В. Тобто ми зусилля свої будемо спрямовувати тепер на цей законопроект, а ті заморожуються, скажімо так...

СТЕФАНЧУК Р.О. Скажімо так, вони логічно перейдуть в...

БАБІЙ Р.В. Я зрозумів, вони перейшли частина сюди. Да, я зрозумів. Дякую за відповідь.

СТЕФАНЧУК Р.О. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Володимир Антонович. Потім Ігор Павлович, потім Сергій Олексійович Демченко.

ВАТРАС В.А. Шановні колеги, насамперед я хочу повідомити, що сьогодні у нас попереднє обговорення. Ми не обговорюємо проект Цивільного оновленого кодексу, по суті, в першому читанні, Але я хотів би

попросити всіх наших колег підтримати ініціативу Руслана Олексійовича, ініціативу робочої групи і проголосувати за включення цього проекту до порядку денного. І повірте, це титанічна шестирічна праця авторського колективу, робочої групи і, власне, нашого підкомітету, і підкомітету з питань цивільного та адміністративного законодавства.

Також хотів би підтримати позицію Руслана Олексійовича в тій частині, що чому ми відмовилися від покнижного прийняття рекодифікованого Цивільного кодексу. Справа в тому, що проектом передбачається втрата чинності двох фундаментальних нормативно-правових актів, а саме Сімейного кодексу та Закону України "Про міжнародне приватне право". А також вводиться в цивілістичний обіг нова книга дев'ять, про яку говорив Руслан Олексійович. Тому покнижне прийняття Цивільного кодексу, на моє переконання і на переконання авторського колективу, створить значні проблеми в практиці застосування. Такий фундаментальний нормативно-правовий акт має бути введений в дію одночасно в межах всіх дев'яти книг. І крім цього, потрібно пропрацювати чітко в частині Прикінцевих та перехідних положень. Тому що, що стосується книги шостої, над якою безпосередньо працював я і робоча група, то, власне, нами запропонована нова європейська концепція розуміння сімейних правовідносин.

Тому знову ж таки приєднуюсь до Івана Романовича, прошу по мірі можливості не спамити, ті зауваження і пропозиції, які будуть подаватися, щоб вони були конструктивними і були спрямовані безпосередньо на покращення цього кодифікованого нормативно-правового акта. Повірте, наш комітет може увійти в історію як один з найбільш ефективних комітетів парламентів усіх скликань, якщо ми проведемо цей кодифікований нормативно-правовий акт до завершення і ухвалення в цілому.

Тому розраховую на вашу підтримку і буду дякувати за її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ігор Павлович Фріс.

ФРІС І.П. Вітаю всіх, колеги. По-перше, дякую Руслану Олексійовичу, що погодився з думкою, те, що треба об'єднати це все і ввести це одним нормативно-правовим актом з одночасним введенням в дію. Це було ключовим моментом, на який я наголошував, пригадайте, на попередній нашій зустрічі обговорення покнижного прийняття вказаних глав Цивільного кодексу.

Приємно, відверто, був вражений, і велике спасибі авторському колективу за те, що більше 30 правок, які були підготовлені мною і моїми колегами з Нотаріальної палати України, були підтримані одноголосно і включені у відповідний проект великого Цивільного кодексу України.

І останнє. Новітні наші ідеї, пов'язані з забезпеченням майнових прав неповнолітніх і малолітніх осіб, питань, пов'язаних з особами, які зникли безвісти при особливих обставинах, недавно ми обговорювали законопроект цей і був він схвально підтриманий комітетом, ми домовилися з авторами, з Русланом Олексійовичем, що ми до другого читання імплементуємо вказані норми, і вони стануть законом вже у великій книзі Цивільного кодексу України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Олексійович Демченко. Рука десь його була піднята, тепер не бачу.

ДЕМЧЕНКО С.О. Да, да, я перепрошую, із зв'язком в мене проблеми. Якщо чути...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Але, бачите, я запам'ятав, да, да.

ДЕМЧЕНКО С.О. Да я у вас ніколи не сумнівався. Дякую, пане голово, тут респект.

Колеги, дуже цікаве питання, дуже важке питання з приводу відповідальності, яка може, ну, не може, а точно буде для нас, якщо ми десь помилимося в якомусь з питань, якійсь книзі чи в цілому в Цивільному кодексі в новій редакції. Тому я також підтримую і також озвучував на попередніх засіданнях, що складність введення покнижно цієї фундаментальної праці, воно дійсно існує, і здоровий глузд, він, напевно, все-таки преобладає.

Але все рівно я хотів би почути відповідь на питання в зв'язку з тим, що попередня позиція була пов'язана з необхідністю покнижно приймати внаслідок терміновості якихось питань, да, зміни якихось питань, була навіть позиція, пов'язана з тим, що книги будуть набувати чинності окремо кожна з них, не всі разом в кінці кінців, що також викликало питання. Тобто мене цікавить, чи відпала та обставина, яка викликала оцю актуальність термінового набуття кожною книгою окремо? І якщо відпала, яка вона? Щоб пояснити, щоб ми дійсно це врахували.

І друге. Все-таки звернути увагу на те, щоб ми багато помилок не зробили, можливо, все-таки треба нам спробувати внести максимально зміни до існуючої редакції, а потім, коли воно буде опрацьовуватися, потім приймати вже якусь нову редакцію, може, все-таки бути більш обережним. Знову ж таки, це просто як застереження, не є як кардинальна позиція, що по-іншому не можна, але чи це враховувалося, розглядалося, я хотів би почути відповіді.

Дякую.

СТЕФАНЧУК Р.О. Дякую.

Я, якщо можна, відразу дам відповідь. Ми подавали попередні акти покнижно, тому що ми виходили з питання готовності книг, як це ми пропрацьовували з робочою групою. Але, коли ми пройшли першу і другу

книгу, ми зрозуміли, що кількість проблем, які можуть виникнути в зв'язку з цілою низкою наскрізної термінології, як я вже говорив, питання нумерації, питання співвідношень, питання поступового внесення, плюс взаємної переплетеності деяких книг, зокрема заводячи книгу дев'яту, ми не могли не звернути увагу на те, що вона має кореспондувати книзі третій. І тому ми все-таки вирішили, що ми краще візьмемо певний час і за цей час проведемо громадське обговорення, і за результатами громадського обговорення вже внесемо цільний акт. І тут я ще раз кажу, важливою для мене була і позиція комітету, я хочу подякувати за те, що ви також звернули на це увагу. Тому якихось там секретних ідей покнижного введення не було. Тому що я хочу нагадати, що попередній кодекс 2003 року, він якраз вводився покнижно, але я зараз бачу, що все-таки, мабуть, більш правильним варіантом було би системне, цілісне прийняття єдиного кодифікаційного акта. Тому дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, буде, як то кажуть, one big beautiful codex.

Павло Васильович Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Шановні колеги! Руслан Олексійович, вдячний вам, що не даєте юристам і Комітету з правової політики розслаблятися. Буде над чим працювати в найближчий час. І, дійсно, Цивільний кодекс – це основа основ і правової науки, і всього життя наших правил, тому, дійсно, нам доведеться плідно попрацювати, щоб ті застереження, про які говорив Сергій Олексійович, помилки, вони, дійсно, не робляться тільки тими, хто нічого не робить, але все ж таки щоб ми могли більш широко підійти і розглянути, щоб уникнути можливих якихось там помилок.

Дійсно, наше життя, воно не стоїть на місці, і те, що ви зараз зробили з науковцями, з робочою групою, це є велике досягнення. Буду як член комітету підтримувати ваш законопроект. І будемо старатись напрацювати так, щоб, дійсно, було менше помилок і ми скоріше могли його прийняти в цілому. Дякую.

І головне, що в мене також були застереження щодо покнижного введення в дію. І я вважаю, що те, що зараз ви пропонуєте цілий документ, уже цілий кодекс, то є більш правильно. Я думаю, що нам легше як законотворцям буде його приймати, тому що воно буде поєднано і все буде зрозуміло.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Ну, якщо так, то і я вже висловлював застереження щодо внесення покнижно, так що, бачите, все враховано, і тепер єдиним документом насправді, так мені здається, дійсно правильно.

Можемо надати слово Мін'юсту, Міністерству юстиції. Будь ласка, для стенограми представтеся. Скажіть вашу позицію.

ФЕРЕНС О.М. Доброго ранку. Ференс Олена, заступник міністра юстиції.

Шановний авторський колектив, шановний Голово Верховної Ради, шановний голово комітету, народні депутати! Щиро дякую за можливість приєднатися і сьогодні висловити позицію Міністерства юстиції. Дійсно, це надважлива велика мегапрофесійна робота – дев'ять книг Цивільного кодексу, оновлення нашого життя. Тому що ми розуміємо, що щоденно кожен громадянин України, іноземці, потім бізнес мають відношення безпосередньо до цивільно-правових відносин, питання приватного права постійно є в нашому житті, і дійсно, це такий, можливо, буде переломний якийсь момент в нашій правовій системі. Тому що сьогодні ми маємо ситуацію, коли в нас є перехідний період становлення юридичних осіб, починають жити без Господарського кодексу, і відповідно перехідний період – 28 лютого державні підприємства мають прийняти рішення щодо перетворення відповідно нових господарсько-правових форм, тобто ми в процесі як би бачимо практику, які на 28 лютого, буде розуміння, які

виникають проблеми. І паралельно, дійсно, Міністерство юстиції вже було долучено до опрацювання трьох книг Цивільного кодексу. Хочу дуже подякувати авторам, тому що пропозиції, які Міністерством юстиції висловлювалися до перших трьох книг, частково були враховані, які ми вже проаналізували на сьогодні. І, дійсно, підтримка в тому, що це мають разом розглядатися всі дев'ять книг, комплексно розуміння, бачення, тому що це Цивільний кодекс, це Сімейний кодекс, це міжнародне приватне право.

Також особлива увага, Мін'юст також був долучений, зустрічалися з автором дев'ятої книги, тому що, без перебільшення, наскільки ми знаємо, що Міністерство юстиції є держателем більше 20 державних реєстрів, які є основними у правовідносинах, які існують у державі, і тобто це новела, яка підкреслює таку важливість існування публічності і державних реєстрів, тому що саме у правовідносинах ми можемо використовувати ту інформацію, яка відповідно була вже внесена до реєстрів.

Тобто в цілому Мін'юст із задоволенням і наполегливістю долучається до такої великої і значної роботи, що зі своєї сторони ми будемо, Міністерство юстиції, особливу увагу приділяти окремо ще стосовно наших євроінтеграційних зобов'язань, які стоять в рамках цивільно-правових відносин, потім адаптація відповідно в норми цивільного, сімейного законодавства рішень Європейського суду з прав людини, які набрали остаточного рішення для України. Ми вже бачимо відповідні відголоски, що окремі положення вже, як ви сказали, викликають відповідний дисонанс серед громадськості, що вони вбачають, долучаються, яку увагу до чого варто приділити.

В цілому велика вдячність. І я розумію, що разом з Комітетом правової політики, разом з Верховною Радою Міністерство юстиції буде долучено найактивніше до опрацювання такої важливої, як би, книги публічного життя кожного громадянина України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пані Олено, скажіть, будь ласка, як побудована робота в Міністерстві юстиції? Хто відповідальний за опрацювання цього нормативно-правового акта? Ну, проекту, точніше.

ФЕРЕНС О.М. Відповідальним, можу сказати, спрямовує і координує діяльність департаменту приватного права на сьогодні я, це моя відповідальність. Зрозуміло, що це і питання державної реєстрації, це питання нотаріату, в цілому Цивільний кодекс і Сімейний кодекс. Звичайно, всі структурні підрозділи Міністерства юстиції, які відповідають за правову експертизу проектів нормативно-правових актів, вони в це залучені, також наш міжнародний блок Міністерства юстиції. Тобто Мін'юстом надано відповідне доручення на ці структурні підрозділи, опрацювання. Зрозуміло, що, як би, чат для опрацювання потрібен, можливо навіть побачимо, яким чином більш конструктивніше буде, чи ми в цілому надамо пропозиції до всього тексту, чи, можливо, як би, частково, покнижно, буде, можливо, на відповідній робочій нараді ми визначимося, як краще надавати ці пропозиції. Але максимально оперативно, наскільки сьогоднішня ситуація взагалі дозволяє в Києві, опрацьовувати, як би, документи. Тобто Мін'юст включений якнайбільше і особлива увага приділяється саме цьому велику фундаментальному документа.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Тобто безпосередньо відповідальна ви.

ФЕРЕНС О.М. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Дякую.

Я бачу, Максим Євгенович Дирдін ще руку піднімає.

ДИРДІН М.Є. Так. Доброго дня. Не можу знайти функцію підняття руки тут, на цьому застосунку.

У мене теж є побажання до Міністерства юстиції. Це трошки не по темі нашого законопроекту, але в контексті роботи Міністерства юстиції. Хотів сказати, що от Румунія і Молдова підписали вже Конвенцію про захист професії адвоката, і хотів би, щоб так само Міністерство юстиції активно займалося процесом підписання і далі ратифікації даної конвенції, тому що вони дізналися, що Україна ще навіть її не підписала, цю конвенцію.

І щодо даного законопроекту, щодо оновлення Цивільного кодексу, так само я підтримую і його підписав, навіть робив зупинку в транспорті, щоб його підписати, Руслан Олексійович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Максим Євгенович.

Так, колеги, всі виступили?

Расім Шагінович.

СОБОЛЄВ С.В. Якщо можна, в мене ще два слова.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Сергій Владиславович Соболев, потім представник, я так розумію, Верховного Суду.

СОБОЛЄВ С.В. Я хотів би виступити стосовно тієї частини, яку зазначив пан Руслан і всі інші, про те, що ухвалення такого об'ємного законодавчого акту потребує фактично ліквідації як мінімум двох існуючих законодавчих актів, але і я так розумію, погодження з десятками, якщо не сотнями інших. В мене є конкретне питання, яке стосується і книги другої дотично, і книги, яка безпосередньо пов'язана з існуванням реєстрів, тим більше тут Міністерство юстиції.

В нас є протиріччя, які існують в нинішньому законодавстві і тому дуже важливо, як це буде врегульовано вже в новому законі, новій

кодифікації, стосовно примусу вступу в партії. Як це не парадоксально звучить, якби я сам з цим не зіштовхнувся, 14 років я змушений доводити, що я не є головою партії, тому що я вийшов з цієї партії 14 років назад. Зараз це перейшло вже в судову тяжбу, де вже НАЗК включилося, вимагаючи від мене писати звіти як голові партії, хоча я не є членом цієї партії. От я хотів би розуміння того, як ми будемо погоджувати такі речі безпосередньо з існуючим законодавством. Тому що таких прикладів, я думаю, є реально не десятки, а навіть сотні, і чи буде тут робота, яка фактично дозволить далі не мати таких проблем, які існують на сьогодні.

Дякую.

СТЕФАНЧУК Р.О. Дякую, Сергію Владиславовичу. Якщо можна, я коротко дам відповідь.

В цьому Цивільному кодексі в Перехідних і прикінцевих положеннях ми, скажімо так, припиняємо дію не двох, а більше законодавчих актів, там вони викладені. Крім цього, ми вносимо зміни до 162 законодавчих актів, які є там, але, ще раз кажу, ми готові за результатами розгляду до першого, до другого читання робити все, щоб в Перехідних і прикінцевих положеннях ми відобразили максимальну якість приведення законодавства до тих стандартів, які будуть запроваджені в Цивільному кодексі України.

Крім цього, по вашій ситуації в книзі другій у нас передбачена стаття "Право на свободу об'єднань". Вона чітко передбачає, що це є за виключною згодою особи. Але я погоджуюся з вами, якщо до цього потрібні будуть якісь бланкетні норми в інше законодавство, я думаю, що в Перехідних і прикінцевих положеннях ми можемо передбачити це, як і багато інших речей, для того щоб співвіднести масив чинного законодавства з тими правами і свободами, якими наділяється людина або фізична особа в цьому проекті Цивільного кодексу.

Тому дякую ще раз.

СОБОЛЄВ С.В. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Почули відповідь.

Ще руку піднімав, я так розумію, представник Верховного Суду.

БАБАНЛИ Р.Ш. Добрий день. Расім Бабанли, перший заступник керівника апарату Верховного Суду.

Шановний Денисе Вячеславовичу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. І ви представляєте позицію Верховного Суду. Уповноважили.

БАБАНЛИ Р.Ш. Так. Судді передавали вітання, зараз всі, на жаль, в судових засіданнях і просили мене взяти участь у засіданні комітету.

Щодо того, що казали всі попередні спікери, то ми солідарні, не буду повторюватись. У мене одне дуже практичне запитання. Які є строки чи терміни у Верховного Суду, щоб надати пропозиції до всього проекту? Я для себе зафіксував позицію авторів, що дивитися на якісь такі максимально фундаментальні речі і не так термінологічні. Але все ж скільки у нас є часу, щоб підготувати? Якщо можна.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, ви незалежна гілка влади. Як ми вам можемо строки ставити? Мені так здається, але я думаю, що ви розумієте... Спочатку я відповім, колеги, якщо дозволите. Я думаю, що ви чудово усвідомлюєте важливість цього документа, я думаю, що навіть з практики застосування діючого Цивільного кодексу ви точно бачите, що є ті моменти, які є необхідність врегулювати і не точково, а комплексно, тому... Ну, а впливати ми ж не можемо.

Руслан Олексійович, може ви як голова робочої групи теж зорієнтуєте.

_____. Скорочувати строки ми будемо, плануємо чи ні? Хоча б давайте це. Тому що є законом визначені терміни розгляду першого читання, другого читання. Якщо строки скорочувати не будемо, то є мінімальний тоді строк.

Дякую.

СТЕФАНЧУК Р.О. Дякую.

Дивіться, по строках розгляду. Ми зараз розглядаємо питання включення до порядку денного, це ще не розглядається питання прийняття в першому читанні. Тому між, скажімо так, до прийняття в першому читанні має пройти 14 днів з моменту реєстрації, після цього там вже є можливість комітету розглянути після прийняття в другому читанні. У нас також є строки підготовки до другого читання, які стандартно складають 14 днів, але можуть бути наполовину скорочені або наполовину подовжені. Це ті строки, на які ви, в принципі, можете орієнтуватися, вони визначені Регламентом Верховної Ради України.

Але я одразу підкреслю, що я хочу подякувати Верховному Суду України, ми постійно на контакті з тими вашими колегами, які давали зміни і доповнення. Я знаю, що багато що ми врахували з позиції Верховного Суду, зокрема коли переписували книгу першу в частині питань, пов'язаних з правочинами. Ми багато теж врахували. Ми відійшли від тієї концепції, яка пропонувалася колегами з робочої групи, і залишилися на тому, що правочини ми так і будемо визнавати нікчемними і оспорюваними і не будемо відходити від цієї практики, тому що величезна судова практика на цьому побудована. Дуже багато законодавчих актів заточені саме на таку логіку сприйняття правочинів, і тому ми йдемо так, як запропонували ви у своїх висновках. І багато з того, що запропонували ви в пропозиціях до першої, другої книги, ми також врахували вже в кінцевій редакції. Тому, будь

ласка, ви можете подивитися і внести свої пропозиції, за що буду дуже вдячний.

БАБАНЛИ Р.Ш. Дякую. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, більше немає бажаючих прийняти участь в обговоренні, поставити питання?

Якщо немає, тоді, колеги, буду пропонувати переходити до голосування за проект рішення комітету. Нагадаю, що це стоїть питання ще попереднього розгляду, питання включення в порядок денний сесії наступної Верховної Ради України.

Отже, колеги, прошу переходити до голосування.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. Ватрас – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Демченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. Калаур – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Князевич – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Німченко – за. Прийнято.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За Павліш.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 15 – за, 0 – утримались, 0 – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Рішення прийнято.

Руслан Олексійович, дякуємо за те, що виступили, відповіли на питання. Я думаю, що ми з вами ще по цьому неодноразово будемо зустрічатися в межах засідання комітету. Вам дякую.

У нас наступне питання буде відповідно технічне: додаткові пропозиції до проекту плану законопроектної роботи. Тому... Руслан Олексійович з нами попрощався, тепер переходимо до розгляду наступного питання порядку денного, це, як я сказав, додаткові пропозиції комітету до проекту Плану законопроектної роботи Верховної Ради на 2026 рік.

Власне, суть зрозуміла, ми пропонуємо доповнити цим законопроектом, який ми тільки що рекомендували, для включення в порядок денний. Колеги, чи є необхідність обговорювати дане питання? Якщо немає необхідності обговорювати, бачу ніхто не зголошується, тому прошу,

пропоную перейти до прийняття рішення по даному питанню, за запропонований проект рішення.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш. Павліш Павло Васильович.

ПАВЛІШ П.В. За – Павліш.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев. Соболев Сергій Владиславович. Соболев
Сергій Владиславович.

Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Сергій Владиславович Соболев. Соболев Сергій Владиславович. Бачимо вас, але не чуємо. Сергій Владиславович. Сергій Владиславович! Ви ж ще й секретар засідання. Сергій Владиславович. Сергій Владиславович!

_____. Давайте хором одночасно всі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте.

_____. Сергій Владиславович!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Владиславович, до вас. Сергій Владиславович, да-да, ми тут голосуємо за друге питання порядку денного. Вже всі проголосували, ви залишилися.

СОБОЛЕВ С.В. За. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За. А підрахунок ви...

СОБОЛЕВ С.В. Єдине, що я підрахунок не вів, бо в мене ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Я роблю і оголошую.

...*(Не чути)* членів комітету – за, 0 – утрималось, 0 – проти. Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

В "Різному" Ігор, керівник секретаріату комітету, Ігор Колісник, чи є необхідність щось розглядати?

КОЛІСНИК І.В. Пропозиції не надходили від членів комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Колеги, тоді всім дякую за сьогоднішнє засідання. Всім бажаю безпеки, тепла і до зустрічі на роботі зі всіма. Дякую. І на все добре. До побачення.